

Bölüm 11

KURUMSAL FAKTÖRLER ÇERÇEVESİNDE GELİR DAĞILIMI¹

Kübra SAYANER² Erdoğan TEYYARE³

Genel olarak ülke ekonomilerinin temel hedefi gelirlerini arttırmak olsa da, artan bu gelirin dağılımı ve dolaşımı da büyük öneme sahiptir. Bir ülkede belirli bir zaman içerisinde ortaya çıkan gelirin kişiler, gruplar ya da üretim faktörleri arasındaki dağılımını ifade eden gelir dağılımı, tüm dünyada karşı karşıya kalınan bir sorundur. Gelişmiş ülkelerde daha düşük seviyelerde görülen gelir eşitsizliği, özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde daha yüksek seviyelerde görülmektedir. Bu nedenle gelişmekte olan ülkelerle gelişmiş ülkelerin arasındaki temel farklardan birisi, gelirin dağılımı olarak ifade edilebilir.

Giriş

Kurumların, özellikle son yıllarda bazı makroekonomik büyüklükler üzerinde etkili ve önemli bir faktör olduğu kabul edilmekte olup, ülkeler arasındaki büyüme ve gelir farklılıklarının ana nedenlerinden birisinin kurumlar ve kurumsal yapı olduğu üzerinde durulmaktadır. Toplumsal yaşamın sınırlarını çizen kurumlar, bir ülkedeki ekonomik başarının da önemli etkenlerinden birisi olduğu genel kabul gören bir olgu olmakla birlikte, ülkelerin ekonomik başarısı büyük oranda kurumların gerçekleştirdiği teşvik yapısı ile belirlenmektedir (Acemoglu, Johnson & Robinson 2005; Olson, 1996).

Ülkelerin gelişmişlik düzeyleri ile paralel olarak üretim artışını sağlamanın yanı sıra, azalmasını da sağlayacak birçok unsuru içinde bulunduran kurumlar, gelişmiş ekonomilerde, kuruluşları üretim yapmaya teşvik etmekte olup, az gelişmiş ülkelerde ise kurumsal kalite seviyesinin düşük olmasından kaynaklı, genellikle rekabetçilik yerine, tekeller meydana getiren, üretim faaliyetleri yerine, yeniden dağıtım faaliyetleri geliştiren, fırsat sunmak yerine, sınırlayıcı bir unsur olmaktadır (Gökçalp & Baldemir, 2006).

¹Bu çalışma Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde kabul edilen "Türkiye'de Gelir Eşitsizliğinin Maliye Politikası Araçları ve Kurumsal Faktörler Açısından Analizi ve Çözüm Önerileri" başlıklı yüksek lisans tezinden geliştirilmiştir.

²Maliye Bilim Uzmanı, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maliye Bölümü, İletişim: kubra_sayaner@hotmail.com

³Dr. Öğr. Üyesi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü, İletişim: erdoganteyyare@gmail.com

düzen, etnik çatışmalar, demokratik katılım ve sorumluluk, ekonomik özgürlükler, mülkiyet hakları ve bürokratik kalite gibi kurumsal faktörlerin pozitif yönde seyri gelir eşitsizliğini azalttığı literatürde yapılan çalışmalarla ortaya konmaktadır. Bu gibi nedenlerle, güçlü kurumsal yapısı olan, diğer bir ifade ile kurumsal kalite düzeyi yüksek olan ülkelerde gelir eşitsizliğinin daha düşük olması beklenmektedir. Buradan hareketle gelir dağılımına yönelik politikalar belirlenirken kurumsal faktörler göz ardı edilmemesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Kaynakça

- Acemoglu, D., Johnson, S. & Robinson, J. A. (2005). *Institutions as a Fundamental Cause of Long-Run Growth*. Handbook of Economic Growth Volume IA. (Drl.: Philippe Aghion ve Steven N. Durlauf). Elsevier. Amsterdam.
- Aktan, C. C. & Vural, İ. Y. (2002). *Gelir Dağılımında Adalet(siz)lik ve Gelir Eşit(siz)liği: Terminoloji, Temel Kavramlar ve Ölçüm Yöntemleri*. Ankara: Yoksullukla Mücadele Stratejileri Hak-İş Konfederasyonu Yayınları.
- Aras, A. (2012). *Türkiye’de Gelir Dağılımı ve Yoksulluk (Sakarya İli Kentsel Alan Örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Avcı, M. & Avcı, G. (2017). “OECD Ülkelerinde Kurumsal Kalite ve Gelir Eşitsizliği İlişkisi”. *Sosyoekonomi Dergisi*, 25 (31),75-90.
- Barro, R. J. (2000). “Inequality and Growth in a Panel of Countries”. *Journal of Economic Growth*, 5 (1), 5-32.
- Bellu, L. G. & Liberati, P. (2005). “Charting Income Inequality The Lorenz Curve”. Easypol Resources for Policy Making. *Munich Personal RePEc Archive (MPRA) Paper No: 20063*.
- Berggren, N. (1999). “Economic Freedom and Equality: Friends or Foes?”. *Public Choice*, 100 (3-4), 203-223.
- Chong, A. & Calderon, C. (2000). “Causality and Feedback Between Institutional Measures and Economic Growth”. *Economics & Politics*, 12(1), 69-81.
- Chong, A. & Gradstein, M. (2007). “Inequality and Institutions”. *Review of Economics and Statistics*, 89 (3), 454-465.
- Çağan, N. (1980). “Demokratik Sosyal Hukuk Devletinde Vergilendirme”. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 37 (1), 129-151.
- Çelik, A. (2004). “AB Ülkeleri ve Türkiye’de Gelir Eşitsizliği: Piyasa Dağılımı-Yeniden Dağılım”. *Çalışma ve Toplum*, 2004 (3), 53-91.
- Dökmen, G. (2012). “Yolsuzlukların Vergi Gelirleri Üzerindeki Etkisi: Dinamik Panel Veri Analizi”. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 13 (1), 41-51.
- Eğilmez, M. & Kumcu, E. (2004). *Ekonomi Politikası, Teori ve Türkiye Uygulaması*. 15. Baskı. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Eker, A., Altay, A. & Sakal, M. (1994). *Maliye Politikası, Teori-İlkeler ve Yöntemler*. 2. Baskı. İzmir: Anadolu Matbaası.
- Frank, C. R. & Webb, R. C. (1977). *Income Distribution and Growth in the Less-Developed Countries*. Washington: The Brookings Institution.
- Gökalp, F. M. & Baldemir, E. (2006). “Kurumsal Yapı ve Ekonomik Büyüme İlişkisi”. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (1), 212-226.
- Gradstein, M. (2007). “Inequality, Democracy and the Protection of Property Rights”. *The Economic Journal*, 117 (516), 252-269.
- Günçavdı, Ö. (2015). *Yolun Sonu Türkiye’nin Büyüme, Faiz, Bölüşüm Açmazı ve Yeni Türkiye Söylemi*. 1.Baskı. Ankara: Efil Yayınevi.
- Gürdal, T., Altundemir, M.E. & Şanver, C. (2015). *Maliye Politikası*. 4. Baskı. Sakarya: Kitap Matbaası.
- Gyimah-Brempong, K. & Camacho, S. M. (2006). “Corruption, Growth and Income Distribution: Are there Regional Differences?”. *Economics of Governance*, 7 (3), 245-269.
- Hançerlioğlu, O. (1986). *Ekonomi Sözlüğü*. 6. Baskı. İstanbul: Remzi Kitabevi.

İktisadi ve İdari Bilimler Cilt 1

- Işığçok, E. (1998). "Türkiye'de Gelir Dağılımı ve 1987-1994 Gelir Dağılımı Araştırmalarının Karşılaştırmalı Bir Analizi". *Uludağ Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 16 (1).
- Kama, Ö. (2016). "Kurumlar, Kurallar ve Büyüme İlişkisi Üzerine". *İktisat ve Toplum*, 64, 20-27.
- Karakayalı, H. (2005). *Makro Ekonomi*. İzmir: Emek Kitabevi.
- Kong, T. (2007). "A Selective Review of Recent Developments in the Economic Growth Literature". *Asian-Pacific Economic Literature*, 21 (1), 1-33.
- Li, H., Xu, L.C. & Zou, H. (2000) "Corruption, Income Distribution and Growth". *Economics and Politics*, 12 (2), 155-182.
- Muller, E. N. (1988). "Democracy, Economic Development and Income Inequality". *American Sociological Review*, 53 (1), 50-68.
- North, D. C. (1990). *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Olson, M. (1996). "Distinguished Lecture on Economics in Government: Big Bills Left on The Sidewalk: Why Some Nations are Rich, and Others Poor". *Journal of Economic Perspectives*, 10 (2), 3-24.
- Özbilen, Ş. (2010). *Maliye Politikası, Teori-İlkeler-Yöntemler ve Uygulama Sorunları*. Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Öztürk, N. (2016). *Maliye Politikası*. 4.Baskı. Bursa: Ekin Yayınevi.
- Savaşan, F. (2014). *Kamu Ekonomisi*. 4.Baskı. Sakarya: Dora Yayıncılık.
- Sen, A. (1997). *On Economic Inequality. Enlarged edition with a substantial annexe 'On Economic after a Quarter Century*. Oxford: Clarendon Press.
- Sonin, K. (2003). "Why the Rich May Favor Poor Protection of Property Rights". *Journal of Comparative Economics*, 31 (4), 715-731.
- Tebaldi, E. & Mohan, R. (2010). "Institutions and Poverty". *Journal of Development Studies Taylor & Francis Journals*, 46 (6), 1047-1066.
- Teyyare, E. (2013). *Kriz, Kurumsal Kalite ve Ekonomik Büyüme İlişkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Zonguldak: Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tokatlıoğlu, M. & Selen, U. (2017). *Maliye Politikası*. Ekin Yayınevi: Bursa.
- TÜİK, (2008). *Tüketim Harcamaları, Yoksulluk ve Gelir Dağılımı*. Sorularla Resmi İstatistikler Dizisi-6. Ankara: TÜİK Matbaası.
- Türk, H. S. (1974). "Sosyal Hukuk Devleti". *Halkevleri Dergisi* 91: 5-13.
- Türk, İ. (2010). *Maliye Politikası*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Ulusoy, A. (2016). *Maliye Politikası*. 2.Baskı. Kocaeli: Umuttepe Kitabevi.
- World Bank (2000). *Making Transition Work for Everyone: Poverty and Inequality in Europe and Central Asia*. The World Bank: USA.
- Yılmaz, B. E. (2015). *Maliye*. İstanbul: Der Yayınları.
- Zhuang, J., Dios, E. & Lagman-Martin, A. (2010). "Governance and Institutional Quality and the Links with Economic Growth and Income Inequality: With Special Reference to Developing Asia". *Asian Development Bank Economics Working Paper Series No: 193*.